YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (neljäs jaosto)

8 päivänä heinäkuuta 1999 *

Asiassa C-203/98,

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehenään oikeudellisen yksikön virkamies Maria Patakia, prosessiosoite Luxemburgissa c/o oikeudellisen yksikön virkamies Carlos Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

kantajana,

vastaan

Belgian kuningaskunta, asiamiehenään ulkoasiain-, ulkomaankauppa- ja kehitysyhteistyöministeriön oikeudellisen osaston apulaisneuvonantaja Anni Snoecx, prosessiosoite Luxemburgissa Belgian suurlähetystö, 4 rue des Girondins,

vastaajana,

jossa kantaja vaatii yhteisöjen tuomioistuinta toteamaan, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 52 ja 59 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12 artikla, EY 43 artikla ja EY 49 artikla)

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

mukaisia velvoitteitaan, koska se on edellyttänyt, että yhteisön toimijoiden on pitänyt asua Belgiassa tai olla sijoittautuneita sinne vähintään vuoden ajan saadakseen ilma -aluksensa rekisteröityä kyseisessä valtiossa, ja kieltäytynyt myöntämästä haettuja lentolupia ja siten perusteettomasti tai liiallisesti estänyt muiden kuin kuljetuspalvelujen tarjoamista väliaikaisesti tai pysyvästi lentoliikenteen alalla,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja P. J. G. Kapteyn sekä tuomarit J. L. Murray ja H. Ragnemalm (esittelevä tuomari),

julkisasiamies: s. Alber,

kirjaaja: R. Grass,

ottaen huomioon esittelevän tuomarin kertomuksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 4.3.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

ottaen huomioon suullisen käsittelyn uudelleen aloittamisesta 26.3.1999 annetun määräyksen,

kuultuaan julkisasiamiehen 10.6.1999 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Euroopan yhteisöjen komissio on nostanut EY:n perustamissopimuksen 169 artiklan (josta on tullut EY 234 artikla) nojalla kanteen, joka on saapunut yhteisöjen tuomioistuimeen 28.5.1998 ja jossa yhteisöjen tuomioistuinta vaaditaan toteamaan, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6, 52 ja 59 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12 artikla, EY 43 artikla ja EY 49 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on edellyttänyt, että yhteisön toimijoiden on pitänyt asua Belgiassa tai olla sijoittautuneita sinne vähintään vuoden ajan saadakseen ilma-aluksensa rekisteröityä kyseisessä valtiossa, ja kieltäytynyt myöntämästä haettuja lentolupia ja siten perusteettomasti tai liiallisesti estänyt muiden kuin kuljetuspalvelujen tarjoamista väliaikaisesti tai pysyvästi lentoliikenteen alalla.

2 Arrêté royal du 15 mars 1954 réglementant la navigation aériennessa (lentoliikennettä koskeva kuninkaan asetus; jäljempänä kuninkaan asetus) säädetään ulkomaalaisiin sovellettavasta erityisjärjestelystä, jonka mukaan mahdollisuus rekisteröidä ilma -aluksia Belgiassa rajataan koskemaan "— — ulkomaalaisia, joilla on oikeus pitää Belgiaa koti- tai asuinpaikkanaan ja jotka ovat asuneet Belgiassa keskeytyksettä vähintään vuoden ajan" ja "— — ulkomaisia oikeushenkilöitä, joilla on ollut Belgian kuningaskunnassa toimipaikka, liike tai konttori vähintään vuoden ajan".

3 Komissio kiinnitti 31.10.1995 päivätyssä kirjeessään Belgian hallituksen huomion tiettyihin rajoituksiin, joita yhteisön toimijat ovat joutuneet kohtaamaan halutessaan harjoittaa ilmakuvausta Belgian alueella ja jotka olivat ristiriidassa perustamissopimuksen 59 artiklan kanssa; komissio toi myös esiin ongelmia, jotka liittyivät kysymykseen kuninkaan asetuksen 3 §:n 3 momentin 2 kohdan c ja d alakohdan yhteensopivuudesta perustamissopimuksen 6 ja 52 artiklan kanssa.

4 Belgian viranomaiset ilmoittivat 9.2.1996 päivätyssä vastauksessaan valmistelevansa asetusta, jossa vahvistettaisiin edellytykset lentoliikenteen toimilupien myöntämiselle. Belgian viranomaiset totesivat lisäksi 27.8.1996 lähettämässään kirjeessä, että lainsäädäntötyö oli jo aloitettu ja että ehdotus asetukseksi toimitettaisiin lähiaikoina komissiolle.

5 Todettuaan, ettei kuninkaan asetusta ollut edelleenkään muutettu, komissio lähetti 19.6.1997 Belgian kuningaskunnalle perustellun lausunnon, jossa se kehotti tätä toteuttamaan lausunnon noudattamisen edellyttämät toimenpiteet kahden kuukauden kuluessa.

6 Belgian kuningaskunta ilmoitti 28.7.1997 päivätyssä vastauksessaan, että käytännössä lentoliikennepalvelujen vapaan tarjoamisen tiettyjä rajoituksia ei ollut enää sovellettu vuodesta 1996 alkaen; se ei kuitenkaan esittänyt uutta tietoa ilma-alusten rekisteröintiä koskevista rajoituksista Belgiassa.

7 Koska komission tiedossa ei ollut mitään muutakaan toimenpidettä, jolla olisi ollut tarkoitus muuttaa kuninkaan asetuksen säännöksiä, se nosti tämän kanteen.

8 Belgian hallituksen puolustuksekseen esittämien huomautusten seurauksena komissio rajasi kanteensa koskemaan kuninkaan asetuksen yhteensopimattomuutta perustamissopimuksen 6 ja 52 artiklan kanssa ja luopui kanteestaan siltä osin kuin se koski perustamissopimuksen 59 artiklaa.

9 Komission mukaan kuninkaan asetuksen säännökset, joissa ilma-aluksen rekisteröintimahdollisuudet evätään henkilöiltä ja yrityksiltä, jotka ovat olleet sijoittautuneina johonkin toiseen jäsenvaltioon Belgiaan muuttamis- tai sijoittautumisvuotensa aikana, ovat ristiriidassa perustamissopimuksen 6 ja

52 artiklan kanssa, koska niissä mahdollistetaan toisten jäsenvaltioiden luonnollisten henkilöiden ja oikeushenkilöiden syrjivä kohtelu ja rajoitetaan näiden henkilöiden sijoittautumisvapautta.

10 Belgian hallitus ei ole kiistänyt komission esittämiä vaatimuksia tai väitteitä. Se on ilmoittanut, että sen tarkoituksena on muuttaa kuninkaan asetuksen 3 §:n 3 momentin 2 kohdan c ja d alakohtaa komissiota tyydyttävällä tavalla ja että ennen uusien säännösten voimaantuloa hallintoviranomaiset ovat sitoutuneet olemaan soveltamatta kyseisiä säännöksiä muiden jäsenvaltioiden oikeushenkilöihin ja luonnollisiin henkilöihin.

11 On muistettava, että perustamissopimuksen 6 artiklassa kielletään kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä ja että tämä määräys on sijoittautumisvapauden osalta pantu täytäntöön perustamissopimuksen 52 artiklalla.

12 Yhteisöjen tuomioistuin on jo aiemmin todennut alusten rekisteröintiä koskevassa asiassa C-221/89, Factortame ym., 25.7.1991 antamassaan tuomiossa (Kok. 1991, s. I-3905, 22 kohta), että jos alus on sellaisen taloudellisen toiminnan harjoittamisen väline, johon liittyy kiinteä toimipaikka kysymyksessä olevassa jäsenvaltiossa, aluksen rekisteröintiä ei voida erottaa sijoittautumisvapauden käyttämisestä. Ilma-alusten rekisteröinnille asetettaviin edellytyksiin ei siten saa sisältyä kansalaisuuteen perustuvaa syrjintää, eivätkä ne saa olla esteenä sijoittautumisvapauden harjoittamiselle.

13 On siten todettava, että kuninkaan asetuksen säännöksissä säädetään muiden jäsenvaltioiden kuin Belgian kuningaskunnan luonnollisiin henkilöihin ja oikeushenkilöihin sovellettavasta erityisjärjestelystä, jonka mukaan ilma-aluksen rekisteröinti Belgiassa edellyttää hakijan olleen asunut Belgiassa tai sinne sijoittautunut vähintään vuoden ajan, mitä on pidettävä kansalaisuuteen perustuvana

syrjintänä, joka rajoittaa kyseisten henkilöiden sijoittautumisvapautta.

14 Tähän päätelmään eivät vaikuta Belgian kuningaskunnan puolustuksekseen esittämät väitteet, joiden mukaan kyseisen valtion hallintokäytännössä ei ole enää vuodesta 1996 alkaen sovellettu kyseisiä säännöksiä. Vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan pelkkää hallintokäytäntöä, jolle on ominaista se, että hallintoelimet voivat muuttaa sitä mielensä mukaan, ja jota ei riittävällä tavalla tehdä julkiseksi, ei voida pitää perustamissopimuksen mukaisten velvoitteiden pätevänä täytäntöönpanon muotona (ks. asia C-334/94, komissio v. Ranska, tuomio 7.3.1996, Kok. 1996, s. I-1307, 30 kohta).

15 Edellä esitetyn perusteella on aiheellista todeta, että Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut perustamissopimuksen 6 ja 52 artiklan mukaisia velvoitteitaan, koska se on edellyttänyt, että yhteisön toimijoiden on pitänyt asua Belgiassa tai olla sijoittautuneita sinne vuoden ajan saadakseen ilma-aluksensa rekisteröityä kyseisessä valtiossa.

16 Koska komissio on ilmoittanut luopuneensa kanteestaan siltä osin kuin se koskee perustamissopimuksen 59 artiklaa, ei ole enää tarpeen ratkaista, onko kyseistä artiklaa rikottu, kuten komissio oli alun perin väittänyt.

Oikeudenkäyntikulut

17 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Komissio on vaatinut Belgian kuningaskunnan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Koska Belgian kuningaskunta on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (neljäs jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Belgian kuningaskunta ei ole noudattanut EY:n perustamissopimuksen 6 ja 52 artiklan (joista on muutettuina tullut EY 12 artikla ja EY 43 artikla) mukaisia velvoitteitaan, koska se on edellyttänyt, että yhteisön toimijoiden on pitänyt asua Belgiassa tai olla sinne sijoittautuneita vähintään vuoden ajan saadakseen ilma-aluksensa rekisteröityä kyseisessä valtiossa.**

2) **Belgian kuningaskunta velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Kapteyn Murray Ragnemalm

Julistettiin Luxemburgissa 8 päivänä heinäkuuta 1999.

R. Grass

kirjaaja

P. J. G. Kapteyn

neljännen jaoston puheenjohtaja